Arkusz ćwiczeniowy – opracowanie własne „Pierwsza Ławka". Układ, typy zadań i zasady oceniania wzorowane na egzaminie maturalnym CKE w Formule 2023.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę
albo imię, nazwisko i klasa

Próbny egzamin maturalny — Formuła 2023

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza: PŁ-WOS-PR-2027·Z3 · zestaw 3 · matura 2027

DATA: .....

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci właściwy arkusz: wiedza o społeczeństwie, poziom rozszerzony, zestaw 3.
2. Jeżeli przekazano Ci niewłaściwy arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi.
3. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Termin egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie w 2027 r.: **12 maja 2027 r. (środa), godz. 9:00**.

Stan prawny i fakty w arkuszu: 1 października 2026 r.

Zakres: podstawa programowa kształcenia ogólnego – wiedza o społeczeństwie, zakres rozszerzony (Dz.U. 2024 poz. 1019, zał. nr 1), zgodnie z Informatorem o egzaminie maturalnym z wiedzy o społeczeństwie od roku szkolnego 2025/2026.
Arkusz nie jest materiałem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera **27 stron** (zadania 1–19) i kartę odpowiedzi na ostatniej stronie. Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem (na egzaminie próbnym – wpisz imię i nazwisko).
3. Symbol ▣ zamieszczony przy zadaniu zamkniętym oznacza, że rozwiązanie tego zadania musisz przenieść na kartę odpowiedzi. Ocenie podlegają wyłącznie odpowiedzi zaznaczone na karcie odpowiedzi.
4. Odpowiedzi do zadań zamkniętych oznaczonych symbolem ▣ zaznacz na karcie odpowiedzi w części przeznaczonej dla zdającego: zamaluj pola do tego przeznaczone; błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
5. Odpowiedzi do pozostałych zadań zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
6. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
7. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora. Tabelki są umieszczone na dole stron z zadaniami.
9. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
10. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 1. (0–1)

Tabela. Rodziny w Polsce według typów (odsetek wszystkich rodzin, %)

Typ rodziny	2011	2021
Małżeństwa bez dzieci	24,6	23,5
Małżeństwa z dziećmi	49,7	43,9
Związki niesformalizowane bez dzieci	1,3	3,1
Związki niesformalizowane z dziećmi	1,6	5,3
Matki z dziećmi	19,8	20,7
Ojcowie z dziećmi	3,0	3,5

Na podstawie: GUS, Rodziny w Polsce w świetle wyników NSP 2021, Warszawa 2023, tabl. 4.1 (struktura pozioma, ogółem; dane z NSP 2011 i 2021).

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Odsetek rodzin tworzonych przez małżeństwa z dziećmi zmniejszył się w latach 2011–2021 o 5,8 punktu procentowego.	**P**	**F**
2.	W 2021 r. rodziny tworzone przez jednego rodzica (matkę albo ojca) z dziećmi stanowiły mniej niż jedną piątą wszystkich rodzin.	**P**	**F**

Zadanie 2. (0–1)

Tabela. Przynależność wyznaniowa ludności Polski i Czech w 2021 r. (% ludności)

Kategoria	Polska (NSP 2021)	Czechy (spis 2021)
Kościół rzymskokatolicki	71,30	7,04
Inne wyznania i wierzący bez przynależności do Kościoła	1,26	15,14
Bez wyznania / bez wiary religijnej	6,87	47,77
Brak odpowiedzi (odmowa lub nie podano)	20,57	30,05

Na podstawie: GUS, Przynależność narodowo-etniczna, język używany w domu, przynależność do wyznania religijnego – wyniki ostateczne NSP 2021, tabl. 5 (2023); Český statistický úřad, Sčítání 2021 – náboženská víra, tab. 10 (2022). Odsetki obliczono w stosunku do całej ludności (obliczenia własne).

Na podstawie danych z tabeli sformułuj wniosek dotyczący różnic w religijności społeczeństwa polskiego i czeskiego. W odpowiedzi uwzględnij wartości liczbowe. Następnie wyjaśnij jedną historyczną przyczynę szczególnie silnego związku katolicyzmu z życiem społecznym w Polsce.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1	2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3.

Tekst 1.

Naród nie jest ani wspólnotą rasy, ani wspólnotą języka, ani wspólnotą wyznania. Szwajcaria, w której mówi się trzema lub czterema językami, jest narodem bardziej niż wiele społeczności mówiących jednym językiem. Naród to zasada duchowa: tworzy go z jednej strony wspólne dziedzictwo pamięci – chwały i ofiar przeszłości, z drugiej zaś obecna zgoda, pragnienie wspólnego życia i wola dalszego pielęgnowania tego, co otrzymało się w spadku. Istnienie narodu jest – można powiedzieć – plebiscytem codziennym, tak jak istnienie jednostki jest nieustannym potwierdzaniem życia.

Opracowanie własne na podstawie wykładu E. Renana „Czym jest naród?" wygłoszonego w 1882 r. na Sorbonie.

Tekst 2.

Każdy naród ma swój język, a w nim – swój sposób myślenia, swoje pieśni, obyczaje i wspomnienia. Język jest duszą narodu: to w nim przechowuje się doświadczenie pokoleń i przez niego dziecko od pierwszych lat wrasta we wspólnotę. Ludzie, którzy mówią tym samym językiem, tworzą z natury jedną całość, zanim jeszcze połączą ich jakiekolwiek urzędy czy prawa. Granice państw mogą się zmieniać, a naród trwa tak długo, jak długo pielęgnuje swoją mowę, pamięć o przodkach i kulturę ludową. Kto porzuca język ojców, ten stopniowo przestaje należeć do swojego narodu.

Opracowanie własne na podstawie poglądów J.G. Herdera i J.G. Fichtego.

Zadanie 3.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B oraz odpowiedź 1., 2. albo 3.

Koncepcja narodu przedstawiona w tekście 1 to koncepcja

A.	polityczna (obywatelska),	ponieważ	**1.**	o przynależności do narodu rozstrzyga przede wszystkim świadoma wola wspólnego życia i zgoda na wspólną przyszłość, a nie pochodzenie czy język.
B.	etniczno-kulturowa,		**2.**	o przynależności do narodu rozstrzyga przede wszystkim wspólny język i pochodzenie przodków.
			3.	naród może istnieć wyłącznie w granicach państwa, w którym obowiązuje jeden język urzędowy.

Zadanie 3.2. (0–1)

Wyjaśnij, odwołując się do koncepcji narodu przedstawionej w tekście 2, dlaczego w okresie zaborów (1795–1918) Polacy mogli być uznawani za naród, mimo że nie mieli własnego państwa. Następnie podaj jeden przykład działań, które w tym okresie służyły zachowaniu polskiej tożsamości narodowej.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.1	3.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 4.

Tabela 1. Ludność II Rzeczypospolitej według języka ojczystego w 1931 r. (w granicach z 1931 r.)

Język ojczysty (1931)	%
polski	68,9
ukraiński	10,1
żydowski i hebrajski	8,6
ruski	3,8
białoruski	3,1
niemiecki	2,3
rosyjski	0,4
inny i niepodany	2,8

Na podstawie: GUS, Mały Rocznik Statystyczny 1939, Warszawa 1939, tabl. 17 (dane Drugiego Powszechnego Spisu Ludności z 9 grudnia 1931 r.).

Tabela 2. Ludność Polski według identyfikacji narodowo-etnicznej w 2021 r.

Identyfikacja narodowo-etniczna (2021)	%
wyłącznie polska	96,3
polska i niepolska	2,6
wyłącznie niepolska	1,1

Na podstawie: GUS, Przynależność narodowo-etniczna, język używany w domu, przynależność do wyznania religijnego – wyniki ostateczne NSP 2021, tabl. 1 (2023); odsetki – obliczenia własne. Spis 1931 r. pytał o język ojczysty, a spis 2021 r. – o identyfikację narodowo-etniczną.

Zadanie 4.1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W 1931 r. osoby, dla których językiem ojczystym był język polski, stanowiły mniej niż 70% ludności Polski.	**P**	**F**
2.	W 2021 r. wyłącznie niepolską identyfikację narodowo-etniczną zadeklarowało ponad 5% ludności Polski.	**P**	**F**

Zadanie 4.2. (0–2)

Wyjaśnij jedną przyczynę zmian w składzie narodowościowym ludności Polski między 1931 a 2021 r. (mimo różnic w metodologii spisów) oraz jedną konsekwencję tych zmian (kulturową, polityczną albo społeczną).

Przyczyna:

.....

Konsekwencja:

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.1	4.2
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 6.

Tekst 1. O Hadzach

Hadzowie to licząca około 1200–1300 osób społeczność żyjąca w pobliżu jeziora Eyasi w północnej Tanzanii. Mniej więcej jedna trzecia z nich nadal zdobywa pożywienie wyłącznie w tradycyjny sposób: mężczyźni polują z łukami i zatrutymi strzałami oraz zdobywają dziki miód i owoce baobabu, a kobiety wykopują bulwy i zbierają jagody. Hadzowie żyją w obozowiskach liczących zwykle od 20 do 30 osób, które co pewien czas przenoszą się w inne miejsce – za pożywieniem, po śmierci członka grupy albo w razie konfliktu. Nie uprawiają ziemi i nie hodują zwierząt. Zdobyczą dzieli się cała grupa. Hadzowie nie mają wodzów – sprawy obozowiska rozstrzygają w rozmowie dorośli członkowie grupy.

Opracowanie własne na podstawie: F.W. Marlowe, The Hadza: Hunter-Gatherers of Tanzania, Berkeley 2010; en.wikipedia.org – hasło „Hadza people".

Tekst 2. Pracujący w Polsce według sektorów gospodarki

W 1995 r. w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie pracowało w Polsce 22,1% wszystkich pracujących, w przemyśle i budownictwie – 29,3%, a w usługach – 48,7%. W 2024 r. odsetki te wynosiły odpowiednio: 6,9%, 29,5% i 63,6%.

Na podstawie: Eurostat, Employment by A*10 industry breakdowns (nama_10_a10_e), Polska, liczba pracujących w latach 1995 i 2024 (dane z 19.10.2026); odsetki – obliczenia własne.

Zadanie 6.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Brak trwałego rozwarstwienia majątkowego w społecznościach takich jak opisana w tekście 1 wynika przede wszystkim z

A. koczowniczego trybu życia i braku nadwyżek żywności, które można by gromadzić i przekazywać potomkom.

B. zakazu posiadania własności prywatnej wprowadzonego przez władze państwa, na którego terytorium żyją.

C. dużej liczebności grup, w których nikt nie może kontrolować podziału dóbr.

D. religijnego nakazu ascezy, który zabrania członkom wspólnoty posiadania przedmiotów.

Zadanie 6.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy dane z tekstu 2 pozwalają uznać, że w 2024 r. Polska – pod względem struktury zatrudnienia – spełniała kryterium społeczeństwa poprzemysłowego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych z tekstu 2.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.1	6.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 7. (0–1)

Tekst. O kapitale społecznym

Kapitał społeczny to sieci kontaktów między ludźmi oraz normy wzajemności i zaufania, które pozwalają im współdziałać na rzecz wspólnych celów. Amerykański politolog Robert Putnam, porównując regiony Włoch, zauważył, że samorządy regionalne działały sprawniej, a gospodarka rozwijała się szybciej tam, gdzie od stuleci istniały gildie, bractwa, chóry i stowarzyszenia obywatelskie. Na południu kraju, gdzie ludzi łączyły przede wszystkim więzi rodzinne i zależność od wpływowych patronów, instytucje działały gorzej. Putnam odróżnił kapitał wiążący – zaufanie i lojalność wewnątrz zamkniętych grup, takich jak rodzina czy krąg przyjaciół – od kapitału pomostowego, który łączy ludzi różniących się pochodzeniem, poglądami lub pozycją społeczną.

Opracowanie własne na podstawie: R.D. Putnam, Demokracja w działaniu. Tradycje obywatelskie we współczesnych Włoszech, Kraków 1995; R.D. Putnam, Samotna gra w kręgle, Warszawa 2008.

Wyjaśnij, dlaczego – zgodnie z koncepcją przedstawioną w tekście – kapitał społeczny pomostowy sprzyja rozwojowi państwa i społeczeństwa bardziej niż kapitał wiążący. Podaj przykład działania lub instytucji, które w Polsce budują kapitał pomostowy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8.

Tekst. Trzy pokolenia jednej rodziny

Jan urodził się w 1952 r. we wsi na Pomorzu. Po ukończeniu szkoły podstawowej pracował jako traktorzysta w państwowym gospodarstwie rolnym. Jego syn Marek ukończył zasadniczą szkołę zawodową, a gdy w 1993 r. gospodarstwo zlikwidowano, przez dwa lata był bezrobotny; później został kierowcą w firmie transportowej w pobliskim mieście powiatowym. Córka Marka, Aleksandra, po maturze ukończyła studia informatyczne na politechnice. Dziś mieszka w Krakowie, kieruje zespołem programistów w międzynarodowej firmie, zarabia kilkakrotnie więcej niż jej ojciec i – jak sama mówi – „jako pierwsza w rodzinie pracuje głową, a nie rękami".

Opracowanie własne. Postacie są fikcyjne.

Zadanie 8.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B oraz odpowiedź 1., 2. albo 3.

Zmiana pozycji społecznej Aleksandry w porównaniu z pozycją jej dziadka jest przykładem ruchliwości

A.	pionowej międzypokoleniowej,	ponieważ	**1.**	Aleksandra zajmuje wyższe niż dziadek miejsce w hierarchii społecznej.
B.	poziomej wewnątrzpokoleniowej,		**2.**	Aleksandra zmieniła jedynie miejsce zamieszkania, a jej pozycja społeczna jest taka sama jak pozycja dziadka.
			3.	zmiana pozycji nastąpiła w ciągu życia jednej osoby.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7	8.1
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 9.

Tekst. O działalności społecznej w Wielkopolsce w XIX wieku

W Poznaniu z inicjatywy lekarza Karola Marcinkowskiego wzniesiono Bazar – hotel i dom handlowy, w którym polscy kupcy i rzemieślnicy mogli prowadzić interesy i spotykać się na zebraniach towarzystw. W 1841 r. Marcinkowski założył Towarzystwo Naukowej Pomocy, które ze składek ziemian, mieszczan i duchownych finansowało stypendia dla zdolnej młodzieży. Hipolit Cegielski, nauczyciel zwolniony z pracy przez władze pruskie, otworzył sklep z narzędziami, a potem fabrykę maszyn rolniczych. Pod koniec stulecia ksiądz Piotr Wawrzyniak rozwijał spółdzielcze banki ludowe, które udzielały kredytów polskim rolnikom i rzemieślnikom. Wszyscy oni przekonywali, że w warunkach zaborów siłę narodu buduje się przez pracę, oszczędność, oświatę i samoorganizację, a nie przez zbrojne zrywy.

Opracowanie własne.

Tabela. Organizacje non-profit w Polsce według głównej dziedziny działalności w 2022 r.

Główna dziedzina działalności	%
sport, turystyka, rekreacja, hobby	24,5
ratownictwo	12,8
sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	12,7
kultura i sztuka	12,0
edukacja i wychowanie, badania naukowe	8,9
pomoc społeczna i humanitarna	8,0
rozwój lokalny (społeczny i ekonomiczny)	7,5
ochrona zdrowia	3,3
ochrona środowiska	2,6
prawo i jego ochrona, prawa człowieka	1,5
pozostałe dziedziny	6,1

Na podstawie: GUS, Sektor non-profit w 2022 roku, Warszawa 2024, tabl. 1.2 (aktywne organizacje non-profit w 2022 r.).

Zadanie 9.1. (0–1)

Podaj nazwę nurtu działalności społecznej w XIX w., którego przykłady przedstawiono w tekście. Następnie podaj przykład współczesnej organizacji pozarządowej lub inicjatywy obywatelskiej w Polsce, która – podobnie jak Towarzystwo Naukowej Pomocy – gromadzi prywatne środki na cele społeczne.

Nazwa nurtu: .....

Przykład: .....

Zadanie 9.2. (0–1)

Na podstawie danych z tabeli sformułuj wniosek dotyczący głównych kierunków aktywności organizacji sektora non-profit w Polsce w 2022 r. W odpowiedzi uwzględnij wartości liczbowe.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.1	9.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 10.

Tekst 1.

[…] najbardziej aktywni i najbardziej świadomi obywatele z szeregów klasy robotniczej i innych warstw ludu pracującego łączą się we Wszechzwiązkową Komunistyczną Partię (bolszewików), która jest przodującym oddziałem ludu pracującego w jego walce o umocnienie i rozwój ustroju socjalistycznego i stanowi kierowniczy trzon wszystkich organizacji ludu pracującego, zarówno społecznych, jak i państwowych.

Konstytucja (Ustawa Zasadnicza) Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich z 5 grudnia 1936 r., art. 126 (fragment; przekład własny).

Tekst 2.

§ 1. W Niemczech jedyną partią polityczną jest Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników.

§ 2. Kto podejmuje działania w celu utrzymania struktur organizacyjnych innej partii politycznej albo w celu utworzenia nowej partii politycznej, podlega karze ciężkiego więzienia do lat trzech albo karze więzienia od sześciu miesięcy do lat trzech, jeżeli czyn nie jest zagrożony surowszą karą na podstawie innych przepisów.

Ustawa przeciwko tworzeniu nowych partii z 14 lipca 1933 r., Reichsgesetzblatt 1933 I, s. 479 (przekład własny).

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj nazwę cechy ustroju totalitarnego, która łączy przepisy przytoczone w obu tekstach. Następnie podaj jedną różnicę w ideologii państwa, którego dotyczy tekst 1, i państwa, którego dotyczy tekst 2.

.....

.....

.....

Zadanie 10.2. (0–2)

Podaj dwie różnice między ustrojem totalitarnym a ustrojem autorytarnym.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Oficjalna nazwa muru berlińskiego używana przez władze Niemieckiej Republiki Demokratycznej – „antyfaszystowski wał ochronny” – jest przykładem użycia słowa „faszyzm” jako

A. nazwy własnej partii rządzącej w Niemieckiej Republice Demokratycznej.

B. naukowej nazwy ruchu politycznego założonego przez Benita Mussoliniego.

C. etykiety propagandowej służącej piętnowaniu przeciwników politycznych.

D. określenia ustroju obowiązującego w Republice Federalnej Niemiec zgodnie z jej konstytucją.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.1	10.2	10.3
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 11.

Fragmenty Kodeksu karnego

Art. 212. § 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

[…]

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 213. […]

§ 2. Nie popełnia przestępstwa określonego w art. 212 § 1 lub 2, kto publicznie podnosi lub rozgłasza prawdziwy zarzut:

1) dotyczący postępowania osoby pełniącej funkcję publiczną lub

2) służący obronie społecznie uzasadnionego interesu.

[…]

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 2026 r. poz. 1342 (stan prawny na dzień 1 października 2026 r.).

Kazus.

Dziennikarka lokalnego portalu informacyjnego opublikowała artykuł, w którym opisała, że dyrektor powiatowego szpitala publicznego zlecił bez przetargu remont oddziału firmie należącej do swojego brata. Wcześniej sprawdziła dokumenty przetargowe i umowy, a informacje potwierdziła w protokole kontroli przeprowadzonej przez zarząd powiatu. Dyrektor uznał, że artykuł zniszczył jego reputację, i wniósł do sądu prywatny akt oskarżenia przeciwko dziennikarce.

Opracowanie własne. Sytuacja jest fikcyjna.

Zadanie 11.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy dziennikarka opisana w kazusie popełniła przestępstwo zniesławienia. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów. W uzasadnieniu uwzględnij odpowiedni artykuł i paragraf.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.1
	Maks. liczba pkt	1
	Uzyskana liczba pkt	

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 15.

Tekst 1. O ustroju Szwajcarii

Rada Związkowa – rząd Szwajcarii – liczy siedmiu członków wybieranych przez Zgromadzenie Federalne (obie izby parlamentu obradujące wspólnie) na czteroletnią kadencję po każdych wyborach do Rady Narodowej. Parlament nie może odwołać rządu przed końcem kadencji, a rząd nie może rozwiązać parlamentu. Rada podejmuje decyzje kolegialnie. W praktyce zasiadają w niej przedstawiciele największych partii. Przewodniczący Konfederacji – wybierany co roku spośród członków Rady – jest „pierwszym wśród równych" i nie może pełnić tej funkcji dwa lata z rzędu. Zmiana konstytucji wymaga zgody obywateli w referendum. Na żądanie 50 000 uprawnionych, zgłoszone w ciągu 100 dni od ogłoszenia ustawy, przeprowadza się referendum w sprawie tej ustawy, a 100 000 obywateli może zaproponować zmianę konstytucji (inicjatywa ludowa).

Opracowanie własne na podstawie: Konstytucja federalna Konfederacji Szwajcarskiej z 18 kwietnia 1999 r., art. 138–141, 174–177.

Tekst 2. O ustroju Rosji

Prezydent Federacji Rosyjskiej jest wybierany w wyborach powszechnych na sześć lat. Określa podstawowe kierunki polityki wewnętrznej i zagranicznej państwa oraz sprawuje ogólne kierownictwo nad rządem. Przewodniczącego Rządu mianuje prezydent po zatwierdzeniu kandydatury przez Dumę Państwową; jeżeli Duma trzykrotnie odrzuci przedstawionych kandydatów, prezydent mianuje premiera i może rozwiązać Dumę oraz zarządzić nowe wybory. Duma może wyrazić rządowi nieufność, jednak prezydent może się z tym nie zgodzić; może on także w każdej chwili zdymisjonować rząd.

Opracowanie własne na podstawie: Konstytucja Federacji Rosyjskiej z 12 grudnia 1993 r. (ze zmianami z 2020 r.), art. 80, 81, 83, 111, 117.

Zadanie 15.1. (0–2)

Na podstawie obu tekstów podaj dwie różnice w relacjach między władzą wykonawczą a ustawodawczą w Szwajcarii i w Rosji.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–1)

Wyjaśnij, odwołując się do tekstu 1, dlaczego system polityczny Szwajcarii uznaje się za demokratyczny, mimo że rząd nie odpowiada politycznie przed parlamentem. Podaj jeden instytucjonalny warunek funkcjonowania demokracji w tym państwie.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.1	15.2
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 16.

Tekst 1. O wyborach z czerwca 1989 r.

Wybory do Sejmu i Senatu przeprowadzono 4 czerwca 1989 r. (II tura – 18 czerwca) według zasad ustalonych przy Okrągłym Stole. Spośród 460 mandatów w Sejmie 65% zastrzeżono dla Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i jej sojuszników, a o pozostałe 161 mandatów (35%) mogli się ubiegać pozostali kandydaci. Kandydaci komitetów obywatelskich „Solidarności" zdobyli 160 z tych mandatów w I turze i ostatni w II turze. Wybory do przywróconego Senatu były w pełni wolne – kandydaci komitetów obywatelskich zdobyli 99 ze 100 mandatów. W I turze frekwencja wyniosła około 62%. W kolejnych miesiącach komunistyczne rządy upadły także w innych państwach regionu: 9 listopada otwarto mur berliński, a w grudniu prezydentem Czechosłowacji został Václav Havel.

Opracowanie własne na podstawie: obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z 1989 r. (M.P. z 1989 r. nr 21, poz. 149–152); M. Siedziako, Wybory kontraktowe '89, IPN, „Przystanek Historia" 2021.

Tekst 2. O bilansie PRL

W latach 1945–1989 Polska przeszła z kraju w większości rolniczego do przemysłowo-rolniczego. Powstały wielkie zakłady przemysłowe i nowe osiedla, a miliony ludzi przeniosły się ze wsi do miast. Upowszechniono szkolnictwo średnie i bezpłatną opiekę zdrowotną; dla wielu rodzin chłopskich i robotniczych był to pierwszy w historii awans. Zarazem gospodarka centralnie planowana nie nadążała za potrzebami: brakowało mieszkań i towarów, od 1976 r. wprowadzano kartki na cukier, a w latach 80. – na mięso i wiele innych produktów. Pod koniec dekady zadłużenie zagraniczne Polski przekraczało 40 mld dolarów, a przemysł coraz bardziej odstawał technologicznie od zachodniego. Wszystko to działo się w warunkach cenzury, braku wolnych wyborów i represji wobec opozycji.

Opracowanie własne na podstawie: danych o zadłużeniu zagranicznym Polski w walutach wymienialnych (ok. 41 mld USD na koniec 1989 r.).

Zadanie 16.1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Kandydaci komitetów obywatelskich „Solidarności" zdobyli w Sejmie wszystkie mandaty, o które mogli się ubiegać.	**P**	**F**
2.	Po wyborach z czerwca 1989 r. kandydaci komitetów obywatelskich „Solidarności" dysponowali większością mandatów w Sejmie.	**P**	**F**

Zadanie 16.2. (0–1)

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Rządy komunistyczne przyniosły Polsce trwały awans cywilizacyjny.* W odpowiedzi wykorzystaj informacje z tekstu 2.

Argument:

.....

.....

Kontrargument:

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.1	16.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z WOS – poziom rozszerzony, arkusz próbny 3 z zasadami oceniania

Podgląd pokazał 12 z 57 stron. Pełna wersja: 57 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Próbny arkusz maturalny z wiedzy o społeczeństwie na poziomie rozszerzonym w formule 2027: 180 minut, 50 punktów, z kartą odpowiedzi i pełnymi zasadami oceniania w stylu CKE (przyk
- Przepisy cytowane z aktualnych tekstów jednolitych, dane z GUS, PKW i Eurostatu z podanym rokiem, fakty ustrojowe według stanu na październik 2026 r.
- Plik ma 57 stron A4 w PDF (do druku) i DOCX (do edycji).
- To nowy arkusz, a nie kopia zadań CKE.
- Matura z WOS na poziomie rozszerzonym 12 maja 2027 r.
- (wersja dla absolwentów, którzy zaczęli naukę w 2022 r.
- lub później): 180 minut, 50 punktów, zadania do tekstów prawnych, danych statystycznych, wykresów, map i schematów oraz zadanie rozszerzonej odpowiedzi; dozwolony kalkulator prosty
- Zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego dla liceum i technikum w brzmieniu z 2024 r.
- (Dz.U.
- 2024 poz.
- 1019), zakres rozszerzony.
- Materiał opracowany z pomocą narzędzi AI i sprawdzony pod kątem zgodności z dokumentami CKE i podstawą programową.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-wos-pr-2027-arkusz-probny-3